

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

© 2018 ВАЛУЙСЬКИЙ І. А.

УДК 336.143:336.04

Валуїський І. А.

Удосконалення концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки України у кризових умовах

Метою дослідження є розробка концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки України у взаємозв'язку з кризовими умовами її реалізації. Теоретичною основою дослідження слугують сучасні доробки фінансової науки стосовно розуміння сутності бюджетної безпеки, кількісних і якісних параметрів її оцінювання та шляхів забезпечення. Використано методи абстрагування, аналізу, синтезу на основі системного підходу. За результатами дослідження визначено зміст основної ідеї політики забезпечення бюджетної безпеки України, що полягають у стабілізації публічних фінансів шляхом поступового зменшення дефіциту державного бюджету та зниження державного боргу відносно валового внутрішнього продукту в умовах невизначеності і ризиків. Визначено основні групи небезпек і загроз бюджетній безпеці, що існують в Україні. Наведено послідовність розробки концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки. Виокремлено умови застосування основних форм політики забезпечення бюджетної безпеки (політики стабілізації, політики адаптації, політики захисту) та розроблено шляхи забезпечення бюджетної безпеки в межах кожної із зазначених форм.

Ключові слова: бюджетна політика, політика забезпечення бюджетної безпеки, кризові умови, рівень бюджетної безпеки, основна ідея політики забезпечення бюджетної безпеки, форми політики забезпечення бюджетної безпеки.

Рис.: 1. Бібл.: 10.

Валуїський Іван Анатолійович – асистент, кафедра фінансів, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Гагаріна, 72, Дніпро, 49000, Україна)

E-mail: vanya-val@yandex.ru

УДК 336.143:336.04

UDC 336.143:336.04

Валуїський І. А. Усовершенствование концептуальных основ политики обеспечения бюджетной безопасности Украины в кризисных условиях

Целью исследования является разработка концептуальных основ политики обеспечения бюджетной безопасности Украины во взаимосвязи с кризисными условиями ее реализации. Теоретической основой исследования служат современные разработки финансовой науки касательно понимания сущности бюджетной безопасности, количественных и качественных параметров ее оценки и путей обеспечения. Используются методы абстрагирования, анализа, синтеза на основе системного подхода. В результате исследования определено содержание основной идеи политики обеспечения бюджетной безопасности Украины, состоящее в стабилизации публичных финансов путем постепенного уменьшения дефицита государственного бюджета и снижения государственного долга относительно валового внутреннего продукта в условиях неопределенности и рисков. Определены основные группы опасностей и угроз бюджетной безопасности, существующие в Украине. Представлена последовательность разработки концептуальных основ политики обеспечения бюджетной безопасности. Выделены условия применения основных форм политики обеспечения бюджетной безопасности (политики стабилизации, политики адаптации, политики защиты), и разработаны пути обеспечения бюджетной безопасности в пределах каждой из указанных форм.

Ключевые слова: бюджетная политика, политика обеспечения бюджетной безопасности, кризисные условия, уровень бюджетной безопасности, основная идея политики обеспечения бюджетной безопасности, формы политики обеспечения бюджетной безопасности.

Рис.: 1. Библ.: 10.

Валуїський Іван Анатолійович – асистент, кафедра фінансів, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Гагаріна, 72, Дніпро, 49000, Україна)

E-mail: vanya-val@yandex.ru

Valuiskyi I. A.

Improving the Conceptual Bases of the Policy of Ukraine's Budget Security in Crisis Conditions

The research is aimed at developing the conceptual bases for the policy of ensuring the budget security of Ukraine in relation to the crisis conditions of its implementation. The theoretical ground of the research consists of the current developments of financial science concerning understanding of the essence of budget security, quantitative and qualitative parameters of its estimation, and ways of its ensuring. Methods of abstraction, analysis, synthesis on the basis of system approach are used. As result of the research, content of the basic idea of Ukraine's budget security policy is defined, which consists in stabilization of public finances by gradual reduction of the State budget deficit and reduction of the State debt relative to gross domestic product in conditions of uncertainty and risks. The main groups of risks and threats to the budget security existing in Ukraine are defined. The sequence of elaborating the conceptual bases for the policy of ensuring budget security is presented. The conditions of application of the basic forms of the policy of budget security (stabilization policy, adaptation policy, protection policy) are allocated, and the ways of ensuring budget security within each of the indicated forms are developed.

Keywords: budget policy, policy of ensuring budget security, crisis conditions, level of budget security, basic idea of the policy of ensuring budget security, forms of the policy of ensuring budget security.

Fig.: 1. Bibl.: 10.

Valuiskyi Ivan A. – Assistant, Department of Finance, Oles Honchar Dnipro National University (72 Haharina Ave., Dnipro, 49000, Ukraine)

E-mail: vanya-val@yandex.ru

Бюджетна політика країни формує найбільш дієву сукупність інструментів впливу на розвиток економіки та соціуму. Саме бюджетна політика визначає спрямованість у наданні соціальних гарантій, обсяги фінансування соціальних послуг, вектор розвитку економіки тощо. Реалізуючись на інституційному базисі суспільства та в його правовому полі, бюджетна політика має і зворотний вплив на підвалини свого формування. Однак застосування тієї чи іншої спрямованості бюджетної політики має свої обмеження, пов'язані, перш за все, зі станом національної економіки, існуванням системних небезпек і загроз, достатністю фінансових ресурсів, інше – тією сукупністю факторів, що обумовлюють стабільність функціонування бюджетної системи. Інакше кажучи, межі застосування певної спрямованості бюджетної політики визначає рівень бюджетної безпеки. Тому важливим компонентом бюджетної політики країни є політика забезпечення бюджетної безпеки. Особливо актуальним визначення концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки є для тих економік, що перебувають у кризових умовах. Зазвичай у таких випадках, як це і відбувається наразі і в Україні, більшість параметрів бюджетної безпеки є незадовільними або критичними [5, с. 55–56]. Необхідність покращення показників бюджетної безпеки часто значно обмежує спроможність державного фінансування трансформацій суспільного розвитку, реформування інституційних засад суспільства, стимулювання розвитку економіки.

Метою цього дослідження є розробка концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки України у взаємозв'язку з кризовими умовами її реалізації. Об'єктом дослідження є спрямована діяльність держави щодо регулювання відносин стосовно виконання бюджету країни, предметом дослідження – спрямована діяльність щодо забезпечення прийняттого рівня бюджетної безпеки у кризових умовах.

Формуванню концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки присвячено досить незначну частку наукових праць. Як правило, основна маса напрацювань щодо теоретичного обґрунтування політики бюджетної безпеки полягає у визначенні її як компонента бюджетної політики загалом (без визначення характеристичних особливостей). Зокрема, теоретико-методологічному підґрунтя бюджетної політики як компоненту фінансової політики присвячено праці таких відомих науковців, як Ж. Абен, К. Аврамченко, О. Барановський, Ш. Бланкарт, Дж. Бренан, Н. Богомолова, Дж. Б'юкенен, А. Дашко, Я. Жаліло, В. Мельник, І. Чугунов та ін. Сукупність інструментів бюджетної політики, її спрямованість досліджується у працях О. Власюка, В. Геєця, В. Горбуліна, М. Єрмошенка. Дослідження факторів впливу на бюджетну безпеку України, специфічний перелік небезпек і загроз здійснювали Н. Корень, І. Комарова, В. Соловійов. Значна кількість науковців присвячують свої доробки удосконаленню оцінки рівня бюджетної безпеки (І. Бабець, С. Онищенко, Н. Шикіна, Г. Коцюрубенко [9]). Однак

теоретико-методологічне забезпечення політики забезпечення бюджетної безпеки не є достатньо розробленим, а концептуальні засади перебувають у стадії формування.

Саме розуміння бюджетної безпеки не є чітко визначеним. Зокрема, законодавець розуміє під бюджетною безпекою стан забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що надає можливість органам державної влади максимально ефективно виконувати покладені на них функції [8]. Ми пропонуємо розуміти під бюджетною безпекою стан бюджетних відносин, що характеризується їх збалансованістю, обумовлюється стійкістю бюджетної системи, дієвістю механізму регулювання та саморегулювання, забезпеченням її ефективного функціонування. Таке розуміння бюджетної безпеки впливає із розуміння безпеки фінансової.

Політика забезпечення бюджетної безпеки полягає у спрямованій діяльності держави щодо забезпечення стійкості бюджетної системи при ефективному виконанні її функцій. Таке розуміння політики забезпечення бюджетної безпеки впливає із філософського розуміння політики загалом [10] та змісту пропонованого поняття бюджетної безпеки. Об'єктом політики забезпечення бюджетної безпеки виступають централізовані фонди фінансових ресурсів, які знаходяться у розпорядженні держави. Суб'єктом політики забезпечення бюджетної безпеки виступає держава в уособленні її інститутів. Як бачимо, співпадіння об'єкта та суб'єктів політики забезпечення бюджетної безпеки та бюджетної політики в цілому визначає їх співпорядкованість – політика забезпечення бюджетної безпеки є компонентом бюджетної безпеки. Але внаслідок того, що мета застосування політики забезпечення бюджетної безпеки є вужчою, то вона субординаційно підпорядковується бюджетній політиці.

Концептуальні засади політики забезпечення бюджетної безпеки розуміємо одночасно у широкому та вузькому розумінні [2, с. 16]: у широкому розумінні – як основну ідею реалізації діяльності держави щодо забезпечення стабілізації публічних фінансів і стійкості бюджетної системи. Такою основною ідеєю наразі є стабілізація публічних фінансів шляхом поступового зменшення дефіциту державного бюджету та зниження державного боргу відносно валового внутрішнього продукту в умовах невизначеності та ризиків.

У вузькому розумінні концептуальні засади політики забезпечення бюджетної безпеки повинні включати систему шляхів щодо її досягнення.

Розробка концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки складається з етапів:

- ★ етап 1. Встановлення основної ідеї політики забезпечення бюджетної безпеки, що включає в себе кількісну оцінку поточного рівня бюджетної безпеки, встановлення джерел небезпек і загроз бюджетній безпеці, якісну оцінку рівня безпеки та визначення пріоритетної спрямованості політики забезпечення бюджет-

ної безпеки. Одночасно визначаються принципи реалізації політики забезпечення бюджетної безпеки;

- ✦ етап 2 полягає у визначенні умов реалізації політики забезпечення бюджетної безпеки, що включає у себе виявлення існування системних загроз та небезпек, оцінку макроекономічних параметрів, їх тенденцій та зв'язку із спрямованістю бюджетної політики, рівня невизначеності;
- ✦ етап 3. Встановлення домінуючого аспекту реалізації політики забезпечення бюджетної безпеки на основі попередньої оцінки небезпек і загроз, а також умов реалізації політики;
- ✦ етап 4 ґрунтується на обраному аспекті реалізації політики забезпечення бюджетної безпеки і включає у себе вибір сукупності шляхів забезпечення бюджетної безпеки. Дає змогу встановити сутнісний взаємозв'язок між оцінкою спрямованості бюджетної політики і шляхами досягнення бюджетної безпеки;
- ✦ етап 5 полягає у прогнозуванні параметрів бюджетної безпеки на основі результатів сценарного моделювання макроекономічних наслідків спрямованості бюджетної політики, тим самим пов'язуючи бюджетну політику та політику забезпечення бюджетної безпеки.

Джерела загроз і небезпек бюджетній безпеці в Україні можна поділити на три великі групи.

Перша група джерел небезпек і загроз бюджетній безпеці пов'язана із деструктивними зовнішніми впливами. Дієвість цих впливів на бюджетну безпеку обумовлюється високим рівнем відкритості української економіки та негативним сальдо платіжного балансу. За таких умов найменші коливання вартості активів на світових фінансових ринках обумовлюють виникнення нестабільності в українській національній економіці. Високий рівень доларизації економіки при знеціненні вартості національної грошової одиниці зумовлює зростання зовнішнього державного боргу та вартості його обслуговування, що також погіршує параметри бюджетної безпеки. На боргову залежність України, тісно пов'язану із бюджетною безпекою, впливає і енергозалежність. Але найбільший вплив із деструктивних зовнішніх впливів на бюджетну безпеку спричинюють системні загрози національній безпеці, пов'язані із зовнішньою воєнною агресією. Всі перераховані джерела небезпек і загроз обумовлюють зростання окремих, але значущих статей видатків бюджету.

Друга група джерел небезпек і загроз бюджетній безпеці виникає за рахунок негативних тенденцій розвитку економіки України чи / та визначається їх специфікою. Механізм реалізації впливу цих загроз пов'язаний, перш за все, із недостатністю наповнення дохідної частини бюджету, збільшуючи його дефіцит і погіршуючи прогнозованість управління ним.

Загрози бюджетній безпеці внаслідок реалізації джерел другої групи обумовлюються економічним па-

дінням з відповідно високою інфляцією, девальвацією національної грошової одиниці, нестабільністю економічного розвитку, неефективністю функціонування державного сектора економіки.

Перша та друга групи джерел небезпек і загроз бюджетній безпеці України спричинюють похідний вплив на її рівень, причому рівень бюджетної безпеки, обумовлений впливом цих небезпек і загроз, піддається вимірюванню через індикатори бюджетної безпеки (через відношення дефіциту / профіциту державного бюджету до ВВП, %; дефіцит / профіцит бюджетних і позабюджетних фондів сектора загальнодержавного управління, % до ВВП; рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %; відношення обсягу сукупних платежів із обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %) [8].

Третя група джерел загроз і небезпек – це власні недосконалості бюджетного механізму. Її існування пов'язане з особливостями бюджетного механізму, властивими моделі фінансової централізації, трансформація якої нині здійснюється в Україні. Частина цих недосконалостей наразі ліквідується, але перетворення бюджетного механізму – тривалий процес, тому їх ліквідація є неповною. До таких недосконалостей належать: невідповідність джерел фінансування владним повноваженням; існування значних вертикальних і горизонтальних дисбалансів; подвійна підпорядкованість місцевих фінансових органів. Якщо значна частка джерел фінансування підпорядкована нині місцевим органам влади, то відповідність джерел фінансування і владних повноважень є сумнівною. Таке підпорядкування відбулось через необхідність співвіднести джерела фінансових ресурсів та шляхи їх використання у бюджетній сфері на місцевому рівні. Однак реформування соціальної сфери обумовлює необхідність пошуку додаткових джерел фінансування. Суттєві розбіжності у соціально-економічному розвитку територій посилюють існуючі горизонтальні дисбаланси у фінансуванні потреб територіальних громад. Отже, при задовільному рівні бюджетної безпеки на національному рівні існують підстави для виникнення додаткових джерел небезпек і загроз на рівні регіонів. До того ж відсутні критерії оцінки рівня загроз бюджетній безпеці, пов'язані саме з недосконалостями бюджетного механізму.

Третя група джерел небезпек і загроз бюджетній безпеці спричинює прямий вплив на її рівень (через бюджетний механізм), але її вплив не піддається вимірюванню, оскільки критерії такого впливу не формалізовані.

Принципами політики забезпечення бюджетної безпеки можуть бути принципи ефективності, економічності, безпечності, спрямованості, стабільності. Принцип ефективності полягає у застосуванні таких інструментів політики забезпечення бюджетної безпеки, застосування яких матиме найбільш вагомий позитивні наслідки. Принцип економічності означає, що використання того чи іншого інструменту матиме найменші з можливих втрат. Принцип безпечності

визначає необхідність співвідносити позитивні та негативні наслідки застосування інструментів реалізації політики забезпечення бюджетної безпеки. Принцип спрямованості полягає в обмеженні напрямів впливу інструментів на найбільш вагомій цілі політики. Принцип стабільності відповідає ситуації, коли концептуальні засади бюджетної політики є постійними протягом тривалого часу.

Політика забезпечення бюджетної безпеки може реалізуватись за окремими її аспектами, кожен з яких має власні умови та наслідки застосування (рис. 1):

- ✦ *стабілізація* – полягає у підтриманні поточного стану бюджетної безпеки. Реалізується за умов перебування всіх індикаторів бюджетної безпеки у зоні оптимальних чи задовільних значень (нормовані значення індикаторів бюджетної безпеки коливаються у межах 0,8-1,0), за незначної змінності макроекономічних характеристик (варіація макроекономічних характеристик не перевищує 0,1) та відсутності зовнішніх загроз. Політика стабілізації може використовуватись і у тому випадку, коли одна

із умов погіршується до меж, властивих застосуванню політики адаптації. Використання макроекономічних показників як діагностичної ознаки рівня фінансового здоров'я загалом та стану публічних фінансів зокрема широко використовується у світовій практиці, як у моделі фінансової вразливості [7, с. 72];

- ✦ *адаптація* – полягає у гнучкому та швидкому реагуванні на короткострокове погіршення рівня бюджетної безпеки. Умови застосування політики адаптації є такими: індикатори бюджетної безпеки набувають задовільних значень, інколи знижуючись до незадовільних (нормовані значення коливаються у межах від 0,8 до 0,6); коливання макроекономічних показників стають більш суттєвими (варіація може досягати 0,25); існують деструктивні зовнішні впливи;
- ✦ *захист* – актуальним стає створення вагомих фінансових протидій суттєвому зниженню рівня бюджетної безпеки. Політика захисту бюджетної безпеки реалізується, коли дві або більше умов політики адаптації суттєво погіршуються

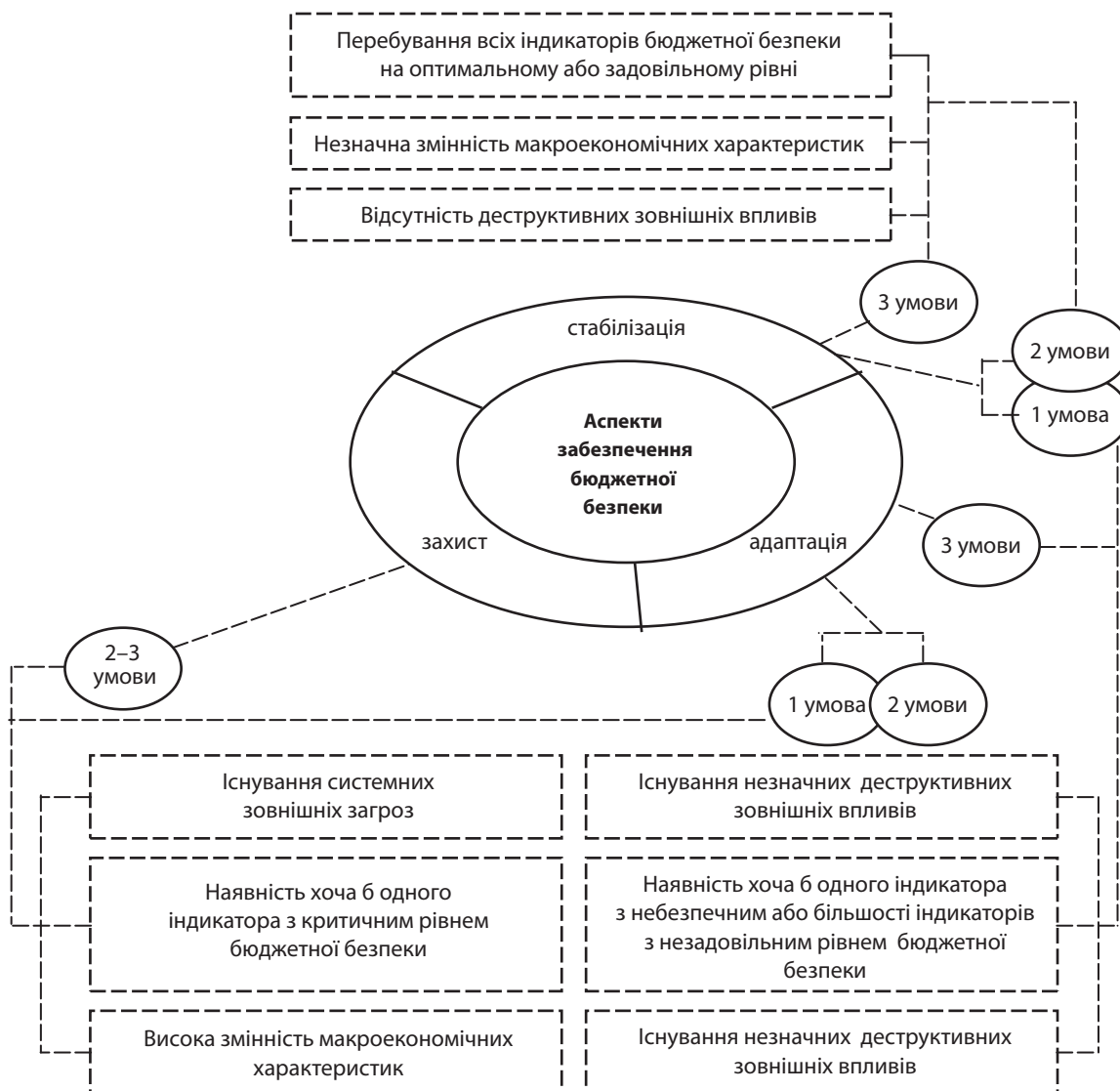

Рис. 1. Умови реалізації аспектів політики забезпечення бюджетної безпеки

до таких параметрів: індикатори бюджетної безпеки у більшості переходять до незадовільних значень (нормовані значення індикаторів стають меншими за 0,6); макроекономічні показники коливаються у широких межах (варіація перевищує 0,25); існує хоча б одна системна зовнішня загроза. Аналіз сучасного рівня бюджетної безпеки України виявив, що наразі реалізуються три умови застосування політики захисту.

Так, загальний рівень бюджетної безпеки України є критичним і послідовно знижується починаючи з 2008 року [1, с. 205, 6, с. 119]. Протягом тривалого періоду окремі компоненти оцінки рівня бюджетної безпеки перебували у задовільній, незадовільній, небезпечній та критичній зоні, якісно змінюючи рівень [4, с. 160]. Їх швидка змінність підтверджує відповідність умові змінності макроекономічного середовища, що спостерігається на основі тривалого часу [3, с. 140].

Нижче наведено розподіл інструментів реалізації політики забезпечення бюджетної безпеки за її окремими аспектами.

Підтриманню поточного рівня бюджетної безпеки сприятиме застосування наступних інструментів:

- ✦ стабілізація бюджетних витрат шляхом їх консервації та поступового удосконалення механізму розподілу та контролю;
- ✦ посилення контролю за здійсненням бюджетних витрат із забезпеченням фінансової ефективності здійснення такого контролю;
- ✦ оптимізація джерел фінансування соціального захисту, удосконалення системи соціальних нормативів, впровадження адресності соціального захисту;
- ✦ поступове послаблення адміністративного регулювання розвитку економіки, забезпечення гарантій інвесторам, сприяння зростанню малого та середнього бізнесу.

Застосування зазначеного переліку інструментів політики стабілізації матиме наслідком одночасне зростання бюджетних витрат, пов'язане із покращенням соціальних стандартів і їх зменшення, обумовлене оптимізацією розподілу та зростанням рівня контролю.

Політика адаптації може реалізовуватись внаслідок застосування:

- ✦ встановлення взаємозв'язку між спрямованістю бюджетної політики загалом і параметрами бюджетної безпеки та визначення пріоритетних напрямів реалізації бюджетної політики у контексті забезпечення бюджетної безпеки;
- ✦ оптимізація здійснення бюджетних витрат у взаємозв'язку з їх економічним змістом і забезпеченням виконання принципів ефективності й економічності;
- ✦ пошук інноваційних форм забезпечення соціального захисту, впровадження державно-приватного партнерства у його здійснення;
- ✦ активне ринкове регулювання макроекономічного середовища, забезпечення стабільних

умов діяльності підприємств у стратегічних галузях економіки, підтримання активного сальдо платіжного балансу.

Дієвий період застосування інструментів політики адаптації матиме тривалість протягом 1–3 років, їх впровадження нестиме помірні додаткові витрати для бюджету, або інакше – недоотримання певної частки доходів. Внаслідок цього зростатиме бюджетний дефіцит, що обумовить погіршення показників бюджетної безпеки. Однак, більш відтерміновані наслідки застосування політики адаптації матимуть позитивний вплив на рівень бюджетної безпеки.

Більш жорсткі інструменти, що сприятимуть реалізації політики захисту:

- ✦ встановлення абсолютного пріоритету бюджетної політики – фінансування ліквідації системних зовнішніх загроз чи активної протидії таким загрозам;
- ✦ реформування механізму функціонування державних інститутів зі зміною їх стратегічних орієнтирів, що забезпечить зміну порядку розподілу бюджетних коштів;
- ✦ зміна механізму фінансування і надання соціального захисту та пенсійного забезпечення із виокремленням більш вузьких груп населення, що потребують соціального захисту, та підвищенням рівня фінансування соціальних гарантій за цими групами;
- ✦ державне фінансування економічного зростання в окремих галузях економіки, забезпечення попиту на продукцію стратегічних галузей, розвиток інфраструктури;
- ✦ примусова детінізація економіки з жорсткими заходами впливу на її кримінальний сектор.

Реалізація інструментів політики захисту потребуватиме додаткових значущих джерел фінансування, тривалого часу впровадження, проте матиме найбільш ефективні результати у стратегічній перспективі. В умовах стагнації досягнення цілей політики захисту є сумнівним і призведе до погіршення рівня бюджетної безпеки. Однак якщо поточні умови реалізації політики забезпечення бюджетної безпеки вказують саме на необхідність застосування політики захисту, то тимчасове погіршення стану бюджетної безпеки може бути прийнятним.

ВИСНОВКИ

Таким чином, одним із найбільш важливих компонентів бюджетної політики у кризовий період є політика забезпечення бюджетної безпеки, оскільки саме в цей час параметри бюджетної безпеки набувають критичних значень. Концептуальні засади політики забезпечення бюджетної безпеки містять її основну ідею, принципи реалізації, умови застосування, що визначають спрямованість і межі застосування окремих інструментів. Залежно від спектра небезпек і загроз, параметрів бюджетної безпеки, рівня невизначеності макроекономічних показників політика забезпечення бюджетної без-

пеки може набувати форм політики стабілізації (спрямована на підтримання поточного стану бюджетної безпеки), політики адаптації (спрямована на гнучке та швидке реагування на короткострокове погіршення рівня бюджетної безпеки) та політики захисту (спрямована на створення вагомих фінансових протидій суттєвому зниженню рівня бюджетної безпеки). Основною ідеєю концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки є стабілізація публічних фінансів шляхом поступового зменшення дефіциту державного бюджету та зниження державного боргу відносно валового внутрішнього продукту в умовах невизначеності та ризиків. Обґрунтування доцільності застосування тих чи інших інструментів щодо забезпечення певного рівня бюджетної безпеки потребує визначення їх дієвості у конкретно економічних умовах, що і може бути предметом таких розвідок. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Бабець І. Г., Івах О. В.** Методичні підходи до оцінювання бюджетної безпеки України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23 (1). С. 204–210.
- 2. Валуйський І. А., Грабчук О. М.** Трансформації концептуальних засад бюджетної політики України. *Економіка розвитку*. 2017. № 3(83). С. 14–19.
- 3. Грабчук О. М.** Фінансове регулювання розвитку економіки України у стані глибокої рецесії. *Економічний аналіз*. 2014. Вип. 18. № 2. С. 134–142.
- 4. Корень Н. В.** Бюджетна безпека держави в умовах соціально-економічних трансформацій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2017. Вип. 4 (32). С. 159–164.
- 5. Онищенко С. В.** Аналіз існуючої в Україні системи індикаторів бюджетної безпеки. *European cooperation*. 2016. Вип. 2 (9). С. 48–59.
- 6. Онощенко С. В.** Методичний підхід до оцінювання бюджетної безпеки держави. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. Вип. 2 (58). С. 118–124.
- 7. Рудик Н. В.** Макрофінансові індикатори в системі управління державними фінансами : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2016. 229 с.
- 8.** Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29. 10. 2013 № 1277. URL: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
- 9. Шикіна Н. А., Коцюрубенко Г. М.** Деякі аспекти аналізу бюджетної безпеки України // Наукові дослідження розвитку світової економіки: пропозиції, теорії : зб. наук. пр. з актуальних проблем економічних наук. Ч. 1. Дніпропетровськ : Гельветика, 2015. С. 128–133.
- 10.** Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Науковий керівник – Грабчук О. М.,

доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

REFERENCES

- Babets, I. H., and Ivakh, O. V. "Metodychni pidkhody do otsiniuvannya biudzhethnoi bezpeky Ukrainy" [Methodological approaches to the estimation of budgetary security of Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 23 (1) (2013): 204-210.
- Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk* [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. Kyiv: Abrys, 2002.
- Hrabchuk, O. M. "Finsove rehulivannya rozvytku ekonomiky Ukrainy u stani hlybokoi retsesii" [Financial regulation of Ukraine's economic development in a state of deep recession]. *Ekonomichnyi analiz* vol. 18, no. 2 (2014): 134-142.
- Koren, N. V. "Biudzhethna bezpeka derzhavy v umovakh sotsialno-ekonomichnykh transformatsii" [Budget security of the state in the conditions of socio-economic transformations]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademii». Serii «Ekonomika»*, no. 4 (32) (2017): 159-164.
- [Legal Act of Ukraine] (2013). http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
- Onoshchenko, S. V. "Metodychni pidkhid do otsiniuvannya biudzhethnoi bezpeky derzhavy" [Methodical approach to the estimation of state budget security]. *Problemy systemnoho pidkhotu v ekonomitsi*, no. 2 (58) (2017): 118-124.
- Onyshchenko, S. V. "Analiz isnuiochoi v Ukraini systemy indykatoriv biudzhethnoi bezpeky" [Analysis of the existing system of budgetary security indicators in Ukraine]. *European cooperation*, no. 2 (9) (2016): 48-59.
- Rudyk, N. V. "Makrofinansovi indykatory v systemi upravlinnia derzhavnymy finansamy" [Macroeconomic Indicators in the Public Finance Management System]: *dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08*, 2016.
- Shykina, N. A., and Kotsiurubenko, H. M. "Deiaki aspekty analizu biudzhethnoi bezpeky Ukrainy" [Some aspects of the analysis of budgetary security of Ukraine]. In *Naukovi doslidzhennia rozvytku svitovoi ekonomiky: propozyitsii, teorii*, part 1, 128-133. Dnipropetrovsk: Helvetyka, 2015.
- Valuiskyy, I. A., and Hrabchuk, O. M. "Transformatsii kontseptualnykh zasad biudzhethnoi polityky Ukrainy" [Transformation of conceptual foundations of fiscal policy of Ukraine]. *Ekonomika rozvytku*, no. 3 (83) (2017): 14-19.